

Stichting Overheidsopdrachten
Fondation Marchés Publics

MEMORANDUM 2024

**8 ACTIEPUNTEN OM PERFORMANTER
AAN TE BESTEDEN VANAF DE
VOLGENDE LEGISLATUUR**

MEMORANDUM NAAR AANLEIDING VAN DE FEDERALE, GEWESTELIJKE EN
GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

VOORAF	2
MINDER COMPLEXE WETGEVING / MEER OVERHEIDSAANKOPERS	2
Actiepunt 1: Overweeg de afschaffing van de plaatsingsregels voor overheidsopdrachten van leveringen en diensten onder de Europese drempels	3
Actiepunt 2: Bekijk of specifieke uitvoeringsregels voor overheidsopdrachten nog nodig zijn	3
Actiepunt 3: Beperk de Belgische wetgeving overheidsopdrachten tot de omzetting van de Europese richtlijnen en voorzie zo weinig mogelijk typische belgo-belgische regels	3
Actiepunt 4: Zorg voor een officiële opleiding voor aankoper, specialisatie overheids-opdrachten op universiteits- en hogeschool niveau	4
Actiepunt 5: Voorzie formele momenten, sessies, ... rond kennisdeling, good practices etc. binnen de verschillende organisaties en over organisaties en bestuursniveaus heen met als doel beter en efficiënter aankopen	4
VEILIGHEID	5
Actiepunt 6: Promoot de omzendbrief van 11 september 2023 voor het reduceren van veiligheidsrisico's in het kader van overheidsopdrachten bij alle overheden. - Zet in op flankerende regelgeving en maatregelen zodat aankopers doeltreffende tools in handen hebben om deze risico's aan te pakken . - Zet in op vorming van de aankopers, zeker van deze die verantwoordelijk zijn voor cruciale infrastructuur	5
DATA VERZAMELING & TRANSACTIEKOSTEN	5
Actiepunt 7: Verplicht aanbesteders om essentiële informatie over de opdrachten op een gestructureerde en geautomatiseerde manier te rapporteren. Voorzie hiervoor de nodige slimme informatica-tools	6
Actiepunt 8: Bestudeer de transactiekost van (niet-gegunde) opdrachten, zowel aan overheids- als aan private zijde.	7

Vooraf

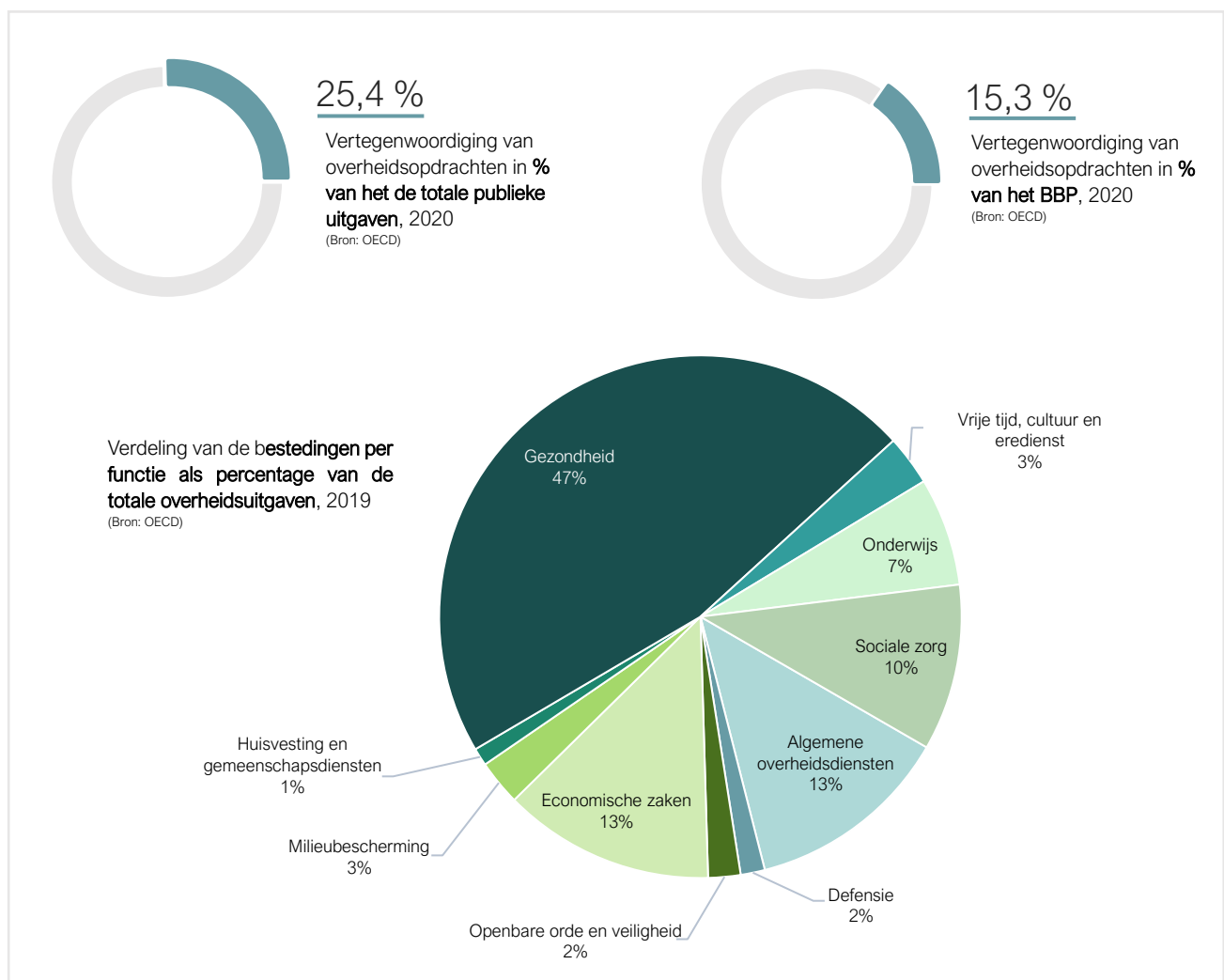
Overheidsopdrachten zijn een belangrijk aspect van onze Belgische economie. Ze vertegenwoordigen **15,3% van het BBP van ons land en meer dan 25% van de publieke uitgaven**¹.

Het is via overheidsopdrachten dat de overheid voorziet in haar eigen behoeften (aankopen van materieel, ICT-infrastructuur, bouw van overheidsgebouwen, ...), maar ook een antwoord biedt aan maatschappelijke noden (mobiliteit, ...).

Het wetgevend kader voor overheidsopdrachten is een federale materie (op basis van Europese richtlijnen), maar het gebruik van overheidsopdrachten zit op elk bestuursniveau in ons land.

De Stichting Overheidsopdrachten² is een non-profit, private stichting die overheidsopdrachten zo doelmatig en efficiënt als mogelijk wil laten verlopen en ijvert voor performanter aanbesteden. **De Stichting telt meer dan 500 leden, zowel overheden die aanbesteden als bedrijven die meedingen naar overheidscontracten.**

De Stichting Overheidsopdrachten stelt hierbij een aantal actiepunten voor, die samen getroffen moeten worden om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan en ervoor te kunnen zorgen dat overheidsopdrachten **(kosten)efficiënter** kunnen aanbesteed worden.

¹ OESO-rapport, *Panorama des administrations publiques 2021, poids des marchés publics*, raadpleegbaar op <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/8c0d04cb-fr/index.html?itemId=/content/component/8c0d04cb-fr#fig8-1>.

² Lees meer: <https://www.stichtingoverheidsopdrachten.org/>

Minder complexe wetgeving / meer overheidsaankopers

Actiepunt 1:

Overweeg de afschaffing van de plaatsingsregels voor overheidsopdrachten van leveringen en diensten onder de Europese drempels

De wetgeving overheidsopdrachten staat bekend om zijn **complexiteit en gedetailleerde regels** die tot in de kleinste details regelen hoe een overheidsopdracht moet worden geplaatst. Hoewel deze gedetailleerde regels sommige (startende) aankopers - die niet elke dag in contact komen met de wetgeving overheidsopdrachten - zeker een houvast bieden, maken ze het proces onnodig complex en **belemmeren ze de toegang** tot opdrachten voor bepaalde private spelers, met name kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's).

Met de afschaffing van plaatsingsregels voor kleinere overheidsopdrachten, zouden aankopers dan zelf kunnen kiezen om ofwel gebruik te maken van de geldende regels boven de Europese drempels of om een opdracht te plaatsen alleen op basis van de algemene beginselen van gelijke behandeling, proportionaliteit en transparantie.

Actiepunt 2:

Bekijk of specifieke uitvoeringsregels voor overheidsopdrachten nog nodig zijn

Overheidsopdrachten en private opdrachten zijn niet zo verschillend dat er een volledig ander contractueel kader voor overheidsopdrachten van toepassing moet zijn.

Het nieuwe Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek zoekt toenadering tot de uitvoeringsregels van toepassing op overheidsopdrachten. Anderzijds zien we nog specifieke wetgeving die het gebruik van onbillijke bepalingen in B2B-relaties verbiedt, terwijl overheidsopdrachten volledig uitgesloten zijn van het toepassingsgebied.

Actiepunt 3:

Beperk de Belgische wetgeving overheidsopdrachten tot de omzetting van de Europese richtlijnen en voorzie zo weinig mogelijk typische belgo-belgische regels

Reduceer de formele eisen verbonden aan het indienen van een offerte, bij voorbeeld door **versoepeling** van de **strikte eisen** betreffende ondertekening van offertes of van de mogelijkheden tot de regularisatie van onregelmatigheden na het indienen van offertes.

Actiepunt 4:

Zorg voor een officiële opleiding voor aankoper, specialisatie overheidsopdrachten op universiteits- en hogeschool niveau

Vandaag is er een **grote schaarste** op de markt aan **gekwalificeerde overheidsaankopers**. Er staan in België meer dan 500 vacatures open voor overheidsaankopers.

Overheidsaankopers moeten niet alleen worden opgeleid als aankoper, maar moeten daarenboven ook beschikken over een grondige kennis van de complexe wetgeving overheidsopdrachten. Er is momenteel een schrijnend tekort aan dergelijke professionals. Het lijkt erop dat er verschillende redenen kunnen zijn voor dit tekort, waaronder mogelijk een **gebrek aan aantrekkelijkheid** van het beroep, de **complexiteit van de wetgeving**, en **onvoldoende opleidingsmogelijkheden** die voorbereiden op deze specifieke functie.

Er is heden geen specifieke opleiding op hogeschool- of universitair niveau die aankopers ook de principes van overheidsopdrachten bijbrengt. Overheidsopdrachten vormen vaak maar een klein deel van vormingen in het administratief recht. De meeste aankopers worden *on the job* gevormd, wat weliswaar mogelijk is in grote organisaties, maar aanzienlijk moeilijker is in kleine overheden zoals gemeenten.

Actiepunt 5:

Voorzie formele momenten, sessies, ... rond kennisdeling, good practices etc. binnen de verschillende organisaties en over organisaties en bestuursniveaus heen met als doel beter en efficiënter aankopen

Door een gebrek aan vorming en kennisopbouw inzake overheidsopdrachten, worden opdrachten niet altijd op de meest optimale manier of kostenefficiënte wijze aanbesteed.

Dit gebrek aan gestructureerde opleiding en kennisdeling kan resulteren in suboptimale aanbestedingen, wat zowel de overheid als de private sector financiële middelen kan kosten.

Veiligheid

Actiepunt 6:

Promoot de omzendbrief van 11 september 2023 voor het reduceren van veiligheidsrisico's in het kader van overheidsopdrachten bij alle overheden. - Zet in op flankerende regelgeving en maatregelen zodat aankopers doeltreffende tools in handen hebben om deze risico's aan te pakken. – Zet in op vorming van de aankopers, zeker van deze die verantwoordelijk zijn voor cruciale infrastructuur

Onze Belgische markt is een **open markt**, zodat spelers uit het buitenland (zowel EU als niet-EU landen) ook toegang hebben tot opdrachten, waaronder ook een aantal overheidsopdrachten.

Dit houdt evenwel een aantal **risico's** in. Niet elk land of elke economische speler deelt dezelfde waarden van democratie en vrije handel. In een geglobaliseerde wereld met internationale conflicten, technologische mogelijkheden en het streven naar economische dominantie, zijn er actoren uit andere landen die interesse hebben in het verkrijgen van (meer) informatie, om die vervolgens in te zetten om ons land of economie te destabiliseren. Dit is geen complotdenken, maar een reële dreiging. Ook vanuit de Europese Commissie is er steeds meer aandacht voor dit fenomeen.³

De offerte van een niet-EU onderneming, of het inschakelen van een niet-EU onderneming als onderaannemer kan op het eerste zicht wel de goedkoopste lijken voor een specifieke opdracht. Maar zonder bepaalde noodzakelijke bijkomende maatregelen kan de aanwezigheid in België van een dergelijke (meestal niet-EU) onderneming op lange termijn grote schade berokkenen aan de **concurrentiële positie** van ons land.

³ Zo ook Richtlijn 2022/2557 van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tot intrekking van Richtlijn 2008/114/EG, die bijkomende regels oplegt ter bescherming van kritieke infrastructuur.

Data verzameling & transactiekosten

Actiepunt 7:

Verplicht aanbesteders om essentiële informatie over de opdrachten op een gestructureerde en geautomatiseerde manier te rapporteren. Voorzie hiervoor de nodige slimme informatica-tools

Er is een duidelijke tendens naar meer **transparantie** en een nood om over **betere data** over overheidsopdrachten te beschikken. Ook de Stichting Overheidsopdrachten zet hierop in, maar is voor een groot deel afhankelijk van de door de aanbesteders zelf bekendgemaakte informatie.

Objectieve, accurate en betrouwbare informatie is nuttig en essentieel. Dergelijke gegevens kunnen dienen als uiterst **waardevol instrument** voor toekomstig beleid en brengen ook de werkelijke kost in beeld van een overheidsopdracht. Zonder gegevens is het moeilijker om de oorzaken van de problemen met overheidsopdrachten te identificeren, en het verhindert ook de mogelijkheid om de **resultaten van beleidsbeslissingen te evalueren**.

Er zijn heel wat blinde vlekken in de bestaande beschikbare gegevens. De rapportage moet variabelen omvatten zoals de aard van de opdracht, de gekozen procedure, de betrokken partijen, de kostenraming, de duur van de procedure en de uiteindelijke resultaten (wel of niet gegund). Deze informatie moet op transparante wijze publiek gemaakt worden.

Automatisering vermindert de administratieve last voor de reeds overbevraagde overheidsaankopers.

Actiepunt 8:

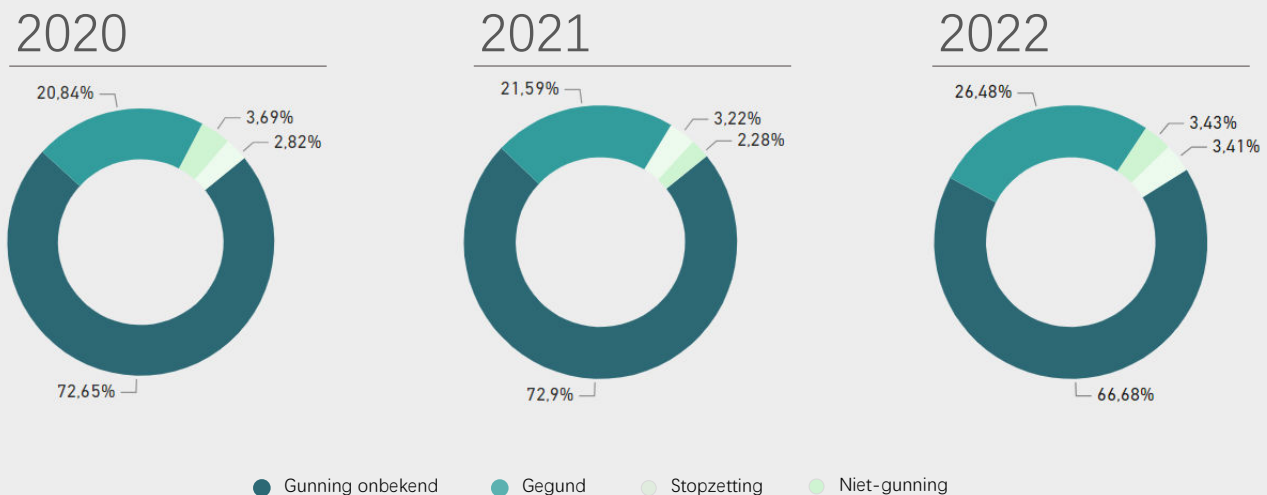
Bestudeer de transactiekost van (niet-gegunde) opdrachten, zowel aan overheids- als aan private zijde.

Er is te weinig zicht op de **transactiekosten** van geplaatste en niet-geplaatste overheidsopdrachten, zowel aan overheids- als aan private zijde. Gelet op het belang van overheidsopdrachten voor onze economie is het nuttig deze blinde vlekken in kaart te brengen.

Een grondige studie naar de transactiekosten van overheidsopdrachten, viseert zowel gegunde als niet-gegunde opdrachten. Deze omvat niet alleen de kosten aan de zijde van de overheid, zoals administratieve uitgaven en personeelskosten, maar ook de kosten voor private partijen die deelnemen aan het aanbestedingsproces.

Deze analyse kan helpen bij het begrijpen van waar inefficiënties en kosten zich voordoen en kan beleidsmakers helpen bij het nemen van gerichte maatregelen om deze te verminderen.

Niet-gegunde opdrachten en stopzetting

Bron : Tender Barometer – Stichting Overheidsopdrachten

Memorandum 2024

8 actiepunten om performanter aan te besteden vanaf de volgende legislatuur

is een publicatie van Stichting Overheidsopdrachten, www.stichtingoverheidsopdrachten.org uitgegeven in december 2023.

Alle gebruikte afbeeldingen en illustraties zijn eigendom van Stichting Overheidsopdrachten.

Overname en gebruik van dit document wordt aangemoedigd onder bronvermelding:

“Memorandum 2024 | 8 actiepunten om performanter aan te besteden vanaf de volgende legislatuur - Stichting Overheidsopdrachten, <https://www.stichtingoverheidsopdrachten/memorandum2024>”

Stichting Overheidsopdrachten
Fondation Marchés Publics

Oud Korenhuis 3, bus 2
1000 Brussel

www.stichtingoverheidsopdrachten.org
info@belgiantenders.org
+32.2.788.32.79